

Насамперед, нова парадигма суспільного прогресу, обрана в рамках даної моделі, припускала стратегічну орієнтацію на постіндустріальні цінності розвитку та підвищення якості життя. Вищою метою науково-технічного та соціально-економічного прогресу має стати людина, її духовне і фізичне здоров'я у сприятливому і безпечному середовищі.

Цивілізаційний вектор розвитку України повинен включати в себе три найважливіші умови: нову концепцію соціальної справедливості, економічну ефективність розвитку та екологічну захищеність. Реалізація цього цивілізаційного вектора вимагає спільних зацікавлених зусиль усіх держав світу. Наступна значуща мета сталого цивілізаційного шляху України - побудова демократичної соціальної правової держави, відкритого громадянського суспільства зі зрілими демократичними механізмами захисту прав людини, взаємодії цивільних структур і держави [3, с.156].

Таким чином, економічне і екологічне благополуччя світової цивілізації при сталому розвитку має спиратися не стільки на збільшення обсягу ресурсних циклів, скільки на інтенсифікацію духовної, інтелектуальної складової суспільного буття. Благополуччя передбачає інтенсифікацію наукового прогресу, зростання інновацій в області інформаційних систем і технологій, вивільнення духовно-творчого та креативного потенціалу особистості та переорієнтацію соціально значущих цінностей на духовно-інтелектуальні форми розвитку.

Література:

1. Базилевич В.Д., Гражевська Н.І., Гайдай Т.В., Леоненко П. М., Нестеренко А. П. Історія економічних учень: Навчальний посібник / В.Д. Базилевич. — К.: Знання, 2004.
2. Бестужев-Лада И.В. Альтернативная цивилизация. Единственное спасение человечества / И.В Бестужев-Лада. – М.: Алгоритм, 2003.
3. World Population Prospects. The 2012 Revision. Vol.1. New York: United Nations, 2013.

Anetta ZIELIŃSKA

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

METODY WYCENY EKONOMICZNEJ OBSZARÓW PRZYRODNICZO CENNYCH

Przyroda (natura) na co dzień dostarcza nam wielu wartości, a jednak zwykle omija rynki, nie podlega wycenie i unika oszacowań. Ten brak wyceny, jak się okazuje, jest główną przyczyną widocznej degradacji ekosystemów i utraty różnorodności biologicznej. Należy dowieść, że ochrona ekosystemów i różnorodności biologicznej jest ekonomiczną koniecznością [1, s. 4]. Dlatego też wycena (waloryzacja) komponentów środowiska przyrodniczego od dłuższego czasu nabiera coraz większej wagi.

Ekonomia wypracowała szereg metod wyceny walorów środowiska. Są to metody pośrednie i bezpośrednie. Pierwsze z nich pomagają określić wartość ekonomiczną korzyści wynikającej z poprawy jakości środowiska (lub wartość utraty owej korzyści) przy pomocy bezpośredniego ankietowania (wywiadu) oraz rangowania preferencji na podstawie obserwacji zachowań (wyborów lub zakupów) konsumentów, a także analizy poziomu i zmian cen na istniejących rynkach dóbr „nieśrodowiskowych” mających jednak związku z cechami środowiska. Natomiast metody pośrednie oparte są na podstawie obserwowanych, determinowanych przez rynek cen dóbr i usług rynkowych. Wartość dobra nierynkowego otrzymuje się przez zebranie informacji o tym, jak zmienia się popyt na dobro rynkowe przy zmianach dostępności dóbr lub usług środowiska.

Dokonanie oceny ogólnej wartości obszarów przyrodniczo cennych, zwłaszcza wartości użytkowej, można przeprowadzić przy pomocy różnych metod. Do najczęściej stosowanych zalicza się:

1. Metody bezpośrednie: metoda wyceny warunkowej (metoda deklarowanych preferencji); metoda kosztów podróży.
2. Metody pośrednie: metody hedoniczne; metody kapitału ludzkiego (metoda kosztu choroby, metoda funkcji produkcji zdrowia); metoda efektów produkcyjnych; metoda nakładów prewencyjnych i kosztów restytucji; koncepcja minimalnego standardu bezpieczeństwa.

Metoda wyceny warunkowej ma zastosowanie w sytuacji ograniczonych informacji rynkowych. Gromadzi się opinie ludzi na temat ich zapotrzebowania na czyste środowisko przyrodnicze. Podstawą wyceny

jest określenie, poprzez odpowiednie badania ankietowe, jakie kwoty ludzie gotowi są zapłacić za dostęp do walorów środowiska, za dobro ekologiczne lub też otrzymać jako rekompensatę za utratę możliwości korzystania ze środowiska. Na podstawie tych odpowiedzi jest szacowana wartość danego elementu środowiska.

Metoda kosztów podróży może być wykorzystana w tych wszystkich przypadkach, gdy człowiek potrafi określić swoje preferencje (i skłonność płatniczą) docierania do miejsc o walorach rekreacyjnych. Częstotliwość odwiedzania danego terenu to pewien wskaźnik waloryzowania przez turystów środowiska przyrodniczego.

Metoda hedoniczna polega na szacowaniu popytu na walory środowiska, których cena nie kształtuje się bezpośrednio na rynku. Na podstawie dużej ilości dokonywanych transakcji próbuje się pośrednio określić cenę tych cech pozarynkowych, które można zidentyfikować z dobrami środowiska.

Metoda kapitału ludzkiego ocenia wartość środowiska przyrodniczego poprzez obliczenie strat w zarobkach człowieka. Jeżeli ewidentnie przyczyną choroby człowieka jest stan środowiska przyrodniczego to utracone zarobki, koszty leczenia i opieki zdrowotnej wskażą nam oczekiwaną wartość danego komponentu środowiska.

Metoda efektów produkcyjnych stosowana jest do badania fizycznych skutków zmian w środowisku przyrodniczym dla efektów produkcyjnych. Podejście to zakłada, że zmiany w jakości (dostępności) dóbr środowiskowych wywołane realizacją inwestycji proekologicznych wpłyną na zyskowność producentów poprzez zwiększenie kosztów produkcji lub zmniejszenie wyników, albo odwrotnie.

Metoda nakładów prewencyjnych (metoda kompensacyjna) i kosztów restytucji (metoda odtworzeniowa) wykorzystuje zdolności płatnicze człowieka. Oznacza to, że wartość danego elementu środowiska przyrodniczego będzie taka, jaka jest kwota, którą jest w stanie zapłacić człowiek w celu powstrzymania degradacji – nakłady prewencyjne, lub przywrócenia stanu środowiska przyrodniczego – koszty restytucyjne (metoda odtworzeniowa).

Koncepcja minimalnego standardu bezpieczeństwa inaczej analiza dopuszczalnego ryzyka, to proces społecznego wyboru, który ma na celu ochronę zagrożonych gatunków i ekosystemów oraz uniknięcie ryzyka w postaci przyszłych potencjalnych strat, często nieodwracalnych.

Literatura:

1. Ekonomia ekosystemów i bioróżnorodności. Raport wstępny, Komisja Europejska, Urząd Oficjalnych Publikacji Wspólnot Europejskich, Luksemburg 2008.

Олешко А. А., д.е.н, доцент,
завідувач кафедри фінансів, обліку і
аудиту ПВНЗ «Університет сучасних знань»

МАКРОЕКОНОМІЧНІ ДИСПРОПОРЦІЇ У ПРОЦЕСАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЗАОЩАДЖЕНЬ В ІНВЕСТИЦІЇ

Важливою передумовою до довгострокового економічного зростання є трансформація внутрішніх заощаджень у реальні інвестиції і досягнення оптимальних пропорцій між валовим заощадженням та валовим нагромадженням основного капіталу.

На думку В. Леонтьєва, ключову роль у процесах економічного зростання відіграє норма заощаджень у наявному доході, що трансформується в інвестиції з наступним зростанням цього доходу, а також співвідношення вибору національної економіки між поточним і майбутнім споживанням [1].

Як показує теорія і практика, середній показник співвідношення внутрішніх заощаджень та інвестицій у довгостроковому періоді повинен прямувати до одиниці. Такий висновок зроблено Дж. М. Кейнсом, який зазначав: «незважаючи на те, що загальна сума заощаджень є сукупним результатом дій великої кількості окремих споживачів, а величина інвестицій – сукупним результатом дій індивідуальних підприємців, ці дві величини повинні бути рівними між собою, оскільки кожна з них дорівнює перевищенню доходів над споживанням... Індивідуальні заощадження у такому ж ступені сприяють поточним інвестиціям, в якому зменшують поточне споживання» [2]. При цьому суттєве перевищення заощаджень над інвестиціями свідчить про неефективне використання інвестиційного чинника як рушія економічного зростання, розпорошення особистих заощаджень домогосподарств, а значне перевищення інвестицій над заощадженнями підвищує ризики боргового фінансування економіки. Нестача внутрішніх інвестицій призводить до непропорційно загрозливого зростання зовнішнього кредитування економіки.

Таким чином, підвищення інвестиційного потенціалу держави, а отже і забезпечення економічного зростання, можливі за умови максимально ефективного механізму трансформації внутрішніх заощаджень в інвестиції. Для цього необхідно забезпечити акумулювання внутрішніх заощаджень у фінансовій системі та їх ефективний перерозподіл у вигляді інвестицій на користь стратегічно